

**Аналіз регуляторного впливу
проекту постанови Правління Національного банку України “Про
затвердження Положення про реєстрацію страхових та перестрахових
брокерів та умови провадження посередницької діяльності у сфері
страхування та про внесення змін до деяких нормативно-правових
актів Національного банку України”**

I. Визначення та аналіз проблеми, яку пропонується розв’язати шляхом державного регулювання

Національний банк України (далі – Національний банк) відповідно до пункту 8¹ статті 7 розділу I Закону України “Про Національний банк України” наділений повноваженнями здійснювати державне регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі на ринках небанківських фінансових послуг у межах, визначених Законом України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (далі – Закон про фінансові послуги) та іншими законами України.

Статтею 15 Закону України “Про страхування” (далі – Закон про страхування) унормовано правовідносини, що виникають під час здійснення посередницької діяльності у сфері страхування, а також наділено Національний банк повноваженнями щодо встановлення порядку реєстрації страхових та перестрахових брокерів (за винятком страхових та перестрахових брокерів-нерезидентів), визначення переліку посередницьких послуг у страхуванні та перестрахованні. На сьогодні чинними нормативно-правовими актами з питань посередницької діяльності не визначено перелік посередницьких послуг у страхуванні та перестрахованні з урахуванням категорій страхових посередників, а також немає вимог щодо розмежування діяльності таких посередників, як страхові та перестрахові брокери.

Проблема, яку пропонується розв’язати шляхом державного регулювання, також стосується виключення постійних представництв брокерів-нерезидентів із державного реєстру страхових та перестрахових брокерів (далі – Реєстр), оскільки вимоги щодо реєстрації встановлені тільки для страхових та/або перестрахових брокерів-резидентів (далі – брокери-резиденти).

Також статтею 15 Закону про страхування передбачено право Національного банку визначати порядок та вимоги здійснення посередницької діяльності на території України з укладання договорів страхування зі страховиками-нерезидентами та порядок повідомлення страховими та/або перестраховими брокерами-нерезидентами (далі – брокери-нерезиденти) про намір здійснювати діяльність на території України за заявницьким принципом.

У пункті 3 частини третьої статті 21 Закону про фінансові послуги

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

B/33-0006/78730

від 17.09.2021 18:49:42

визначено, що Національний банк за результатами розгляду справ про порушення прав споживачів фінансових послуг застосовує до фінансових установ, інших суб'єктів господарювання, що надають фінансові послуги, та осіб, що надають посередницькі послуги на ринках фінансових послуг, у тому числі кредитних посередників, заходи впливу та накладає на посадових осіб юридичної особи або фізичних осіб-підприємців, які надають фінансові послуги, адміністративні стягнення.

Однією з функцій Національного банку відповідно до підпунктів 3 та 4 частини першої статті 36 Закону про страхування є видача свідоцтв про включення страхових та перестрахових брокерів до Реєстру, проведення перевірки додержання ними законодавства про посередницьку діяльність у страхуванні та перестрахованні і достовірності їх звітності та проведення перевірок щодо правильності застосування страховиками (перестраховиками) та страховими посередниками законодавства про страхову діяльність і достовірності їх звітності.

Водночас статтею 14 Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” передбачено, що фінансова звітність подається органам державної влади та іншим користувачам відповідно до законодавства. Оскільки страхові та/або перестрахові брокери не надають фінансові послуги, а чинними нормативно-правовими актами передбачається обов'язок подання брокерами, що включені до Реєстру, до Національного банку щоквартально фінансової та регуляторної звітності, що призводить до значного адміністративного навантаження на суб'єктів ринку та Національний банк, потрібно виключити таку вимогу.

Відповідно до Закону України від 12.09.2019 № 79-IX “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг” (далі – Закон № 79) Національний банк із 01.07.2020 отримав повноваження щодо здійснення нагляду за діяльністю на ринках небанківських фінансових послуг.

У абзаці першому пункту 3 розділу II Закону № 79 визначено, що акти Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України, видані до 01.07.2020, діють до визнання їх такими, що втратили чинність, відповідними нормативно-правовими актами Національного банку, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, прийнятими в межах повноважень, установлених Законом України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”.

Отже, ураховуючи положення Закону про фінансові послуги та пункт 3 розділу II Закону № 79, потрібно затвердити акти з питань здійснення

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

B/33-0006/78730

від 17.09.2021 18:49:42

посередницької діяльності у сфері страхування та перестраховування відповідним нормативно-правовим актом Національного банку.

Зазначене вище питання не може бути вирішене за допомогою ринкових механізмів, оскільки воно належить до реалізації повноважень Національного банку, визначених Законом про фінансові послуги та Законом про страхування.

У відповідній сфері правового регулювання є прийняті Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України (далі – Держфінпослуг) або Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, нормативно-правові акти:

Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів і ведення державного реєстру страхових та перестрахових брокерів, затверджене розпорядженням Держфінпослуг від 28.05.2004 № 736, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 30.06.2004 за № 801/9400;

Форма повідомлення страхового та/або перестрахового брокера-нерезидента про намір здійснювати діяльність на території України та Порядок заповнення форми повідомлення страхового та/або перестрахового брокера-нерезидента про намір здійснювати діяльність на території України, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 21.08.2008 № 1001, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 27.10.2008 за № 1030/15721;

Порядок складання та подання звітності страхових та/або перестрахових брокерів, затверджене розпорядженням Держфінпослуг від 04.08.2005 № 4421, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 30.08.2005 за № 955/11235;

Порядок та вимоги щодо здійснення посередницької діяльності на території України з укладання договорів страхування зі страховиками-нерезидентами, затверджене розпорядженням Держфінпослуг від 25.10.2007 № 8170, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 30.08.2005 за № 955/11235.

Національний банк, що набув повноважень регулятора ринку небанківських фінансових послуг, не має регуляторних актів з питань регулювання посередницької діяльності у сфері страхування.

Отже, є потреба у врегулюванні вищезазначених проблем та затвердженні відповідного нормативно-правового акта Національного банку.

Суб'єктами, на яких поширюється дія регуляторного акта, є страхові посередники, що здійснюють діяльність у сфері страхування та перестраховування, страховики, які є споживачами посередницьких послуг у сфері страхування та перестраховування та клієнти страхових посередників. Проблема, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання, справляє негативний вплив на діяльність страхових посередників.

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

B/33-0006/78730

від 17.09.2021 18:49:42

II. Визначення цілей державного регулювання

Цілями державного регулювання, що безпосередньо пов'язані з розв'язанням зазначених проблем, є реалізація повноважень Національного банку, визначених Законом про фінансові послуги та Законом про страхування у сфері регулювання діяльності страхових посередників, та захист прав споживачів послуг у сфері страхування.

Проект постанови Правління Національного банку “Про затвердження Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів та умови провадження посередницької діяльності у сфері страхування та про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України” (далі – проект постанови) розроблено з метою врегулювання питань здійснення посередницької діяльності на ринку страхування, у тому числі в частині укладання договорів страхування зі страховиками-нерезидентами.

III. Визначення та оцінка всіх прийнятних альтернативних способів досягнення встановлених цілей з аргументацією переваг обраного способу

Альтернативним способом досягнення зазначених цілей може бути залишення існуючого стану законодавства України, що регулює питання регулювання посередницької діяльності у сфері страхування та перестраховання, що є застарілими і не відповідає сучасним потребам регулювання ринку страхування.

Перевагами такого способу досягнення встановлених цілей є збереження існуючого стану законодавства, а саме збереження діючого порядку реєстрації страхових та/або перестрахових брокерів та ведення відповідних переліків, подання фінансової та регуляторної звітності страховими та/або перестраховими брокерами.

Однак, у такому випадку недосконалість законодавства України в цій сфері збільшуватиме часові та матеріальні витрати Національного банку на нагляд та інспектування, а також часові витрати на дотримання страховими посередниками вимог законодавства. Отже, застосування такого альтернативного способу досягнення зазначених цілей та розв'язання проблеми таким способом не є прийнятним.

Іншим альтернативним способом досягнення встановлених цілей є прийняття запропонованого регуляторного акта, перевагами якого є встановлення норм, що забезпечать можливість здійснення перевірки достовірності інформації, яка надається страховими та/або перестраховими брокерами, суттєво скоротить перелік інформації, що надається до Національного банку, та спростить вимоги до проходження підвищення кваліфікації керівниками таких брокерів.

Недоліками такого способу є можливі додаткові витрати страхових

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

B/33-0006/78730

від 17.09.2021 18:49:42

посередників, пов'язані з приведенням у відповідність до вимог регуляторного акта, зокрема створення та підтримка вебсайта брокера-резидента, звільнення керівників, які не відповідають професійним вимогам, установленим регуляторним актом, проходження підвищення кваліфікації новопризначеними керівниками брокерів-резидентів (у разі невідповідності діючих керівників), що є витратами суб'єкта господарювання на здійснення господарської діяльності відповідно до законодавства України.

Тому Національний банк з урахуванням положень Закону № 79 обрав варіант прийняття запропонованого регуляторного акта, як найкращий спосіб досягнення зазначених цілей.

IV. Опис механізмів і заходів, які забезпечують розв'язання визначеної проблеми шляхом прийняття запропонованого регуляторного акта

Регуляторним актом передбачено затвердження положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів та визначення умов провадження посередницької діяльності у сфері страхування та перестраховання.

Регуляторний акт також визначає перелік страхових посередників, на яких поширюватимуться вимоги цього акта, етапність подання страховими посередниками інформації до Національного банку для реєстрації або внесення до відповідного переліку, визначено обсяг послуг, які можуть надаватися окремими категоріями посередників, а також процедури та дії Національного банку під час прийняття відповідних рішень.

Ступінь ефективності цього регуляторного акта оцінюватиметься за результатами аналізу показників діяльності страхових посередників на ринку страхування та перестраховання.

V. Обґрунтування можливості досягнення цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта

Вимоги регуляторного акта обов'язкові для виконання усіма страховими посередниками, на яких поширюється дія цього акта, а також страховиками в частині регулювання діяльності страхових агентів. Ризик як негативного, так і позитивного впливу зовнішніх чинників на дію цього регуляторного акта потенційно зумовлюється головним чином змінами в законодавчих актах України, що може призвести до потреби внесення змін до цього регуляторного акта.

Упровадження вимог такого регуляторного акта не потребує додаткових витрат Національного банку, оскільки здійснюється в межах його повноважень.

Додаткові витрати брокерів-резидентів із дією цього регуляторного акта, пов'язані зі створенням та підтримкою вебсайта (якщо такого сайту немає).

Здійснення державного контролю та нагляду за додержанням вимог

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

B/33-0006/78730

від 17.09.2021 18:49:42

регуляторного акта відбуватиметься в межах здійснення Національним банком наглядової діяльності за здійсненням посередницької діяльності на ринку страхування із періодичністю, визначеною відповідними нормативно-правовими актами Національного банку.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття запропонованого регуляторного акта

Прийняття регуляторного акта дасть змогу запобігти порушенню прав споживачів страхових послуг і позитивними результатами прийняття акта буде зменшення адміністративного навантаження на брокерів-резидентів, як об'єктів нагляду Національного банку.

За результатами визначення очікуваних результатів прийняття регуляторного акта протягом усього строку його дії можна виокремити такі наслідки його прийняття для суб'єктів, на яких поширюється дія регуляторного акта.

1. Позитивні наслідки дії регуляторного акта:

1) скорочення обсягу інформації, яка подається до Національного банку в складі звітності страхових та/або перестрахових брокерів.

Регуляторним актом передбачається виключення вимоги до діяльності страхових посередників подавати фінансову та регуляторну звітність до Національного банку.

Отже, сукупна прогнозна економія коштів і часу брокерів-резидентів та брокерів-нерезидентів на подання звітності полягатиме в зменшенні часових та матеріальних витрат на формування та подання щоквартальної звітності (для визначення обсягу такої економії недостатньо даних у відкритих джерелах);

2) скорочення витрат брокерів-резидентів, пов'язаних із проходженням підвищення кваліфікації керівниками таких брокерів, шляхом упровадження вимоги проходження підвищення кваліфікації в будь-яких суб'єктів освітніх послуг (у тому числі на освітніх онлайн-платформах, послуги яких є безкоштовними).

Отже, сукупна прогнозна економія витрат брокерів-резидентів на сплату проходження підвищення кваліфікації керівників брокерів-резидентів може максимально становити 234 тис. грн. Показник розраховано з урахуванням вартості підвищення кваліфікації в навчальному закладі, що уклав договір з Національним банком, а саме ТОВ "Інститут післядипломної освіти та бізнесу". Вартість підвищення кваліфікації визначено експертним шляхом, а саме шляхом множення вартості підвищення кваліфікації 4500 грн за 32 години навчання, що сплачується один раз на три роки, на орієнтовну кількість керівників брокерів-резидентів (61 брокер у Реєстрі станом на 16.08.2021 за вирахуванням дев'яти постійних представництв брокерів-нерезидентів, які будуть виключені з Реєстру,

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

B/33-0006/78730

від 17.09.2021 18:49:42

а отже обов'язок проходження підвищення кваліфікації не буде розповсюджуватись на цю категорію посередників)¹;

3) забезпечення дотримання страховими агентами вимог законодавства з питань посередницької діяльності під час укладання договорів страхування, у тому числі зі страховиками-нерезидентами, та визначення положень, що відповідальність за діяльність таких агентів несуть страховики;

4) розкриття додаткової інформації для споживачів страхових послуг, які укладають договори страхування за участю страхових брокерів, на вебсайті такого посередника.

2. Можливі негативні наслідки дії регуляторного акта – додаткові витрати брокерів-резидентів на створення та підтримку вебсайта брокера (якщо немає такого сайту).

Експертним шляхом визначено, що орієнтовна вартість створення вебсайта становить 5–6 тис. грн, ураховуючи незначний обсяг послуг зі створення такого сайту, що перш за все, носитиме інформаційний характер для клієнтів брокерів-резидентів. Така вимога орієнтовно стосуватиметься 30 зареєстрованих брокерів-резидентів, у яких немає вебсайта, та сукупно максимально становитиме 180 тис. грн.

Таким чином, очікувані результати прийняття регуляторного акта сукупно матимуть позитивні наслідки для усіх суб'єктів, на яких поширюється дія регуляторного акта.

VII. Обґрунтування строку чинності запропонованого регуляторного акта

Запропонований до розгляду акт набиратиме чинності з дня, наступного за днем його офіційного опублікування.

Строк дії акта не обмежений у часі.

VIII. Визначення показників результативності регуляторного акта

Показниками результативності регуляторного акта є:

1) кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта.

Станом на 16.08.2021:

кількість страхових та/або перестрахових брокерів, інформація про яких унесена до державного реєстру страхових та перестрахових брокерів, становить – 61, у тому числі постійних представництв брокерів-нерезидентів – 9;

¹ <https://bank.gov.ua/ua/supervision/split/high-school>

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

B/33-0006/78730

від 17.09.2021 18:49:42

кількість брокерів-нерезидентів, які повідомили про намір провадити діяльність на території України, становить – 21;

кількість страхових посередників, які повідомили про намір провадити посередницьку діяльність на території України з укладення договорів страхування/перестраховування із страховиком-нерезидентом, становить – 5.

2) розмір коштів і час, що витрачатимуться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог акта.

Кількісний показник результативності регуляторного акта визначатиметься через кількість керівників брокерів-резидентів, які будуть проходити підвищення кваліфікації відповідно до вимог акта.

Часові витрати брокерів-резидентів полягатимуть у підготовці та поданні документів для включення інформації до державного реєстру страхових та перестрахових брокерів, у тому числі оновленої інформації щодо приведення своєї діяльності у відповідність до вимог цього регуляторного акта. Керівники брокерів-резидентів повинні один раз на три роки пройти підвищення кваліфікації тривалістю 72 години в будь-яких суб'єктів надання освітніх послуг, у тому числі на освітніх онлайн-платформах, та отримати відповідний сертифікат.

Часові витрати постійних представництв брокерів-нерезидентів, пов'язані з приведенням у відповідність до вимог цього регуляторного акта, полягатимуть у поданні до Національного банку заяви про виключення з Реєстру з метою включення за заявницьким принципом до переліку брокерів-нерезидентів, які повідомили про намір провадити діяльність на території України.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких відстежуватиметься результативність регуляторного акта в разі його прийняття

Відповідно до статей 3 та 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” Національний банк проводить базові, повторні та періодичні відстеження результативності власних регуляторних актів з урахуванням Методики відстеження результативності регуляторного акта Національного банку, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 14.04.2004 № 471.

Відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься з використанням статистичних даних. Цільові групи осіб для опитування чи наукові установи не залучатимуться для проведення відстеження результативності регуляторного акта.

Базове відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься протягом року з дня набрання чинності цим актом відповідно до частини п'ятої статті 10 Закону України “Про засади державної регуляторної

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

В/33-0006/78730

від 17.09.2021 18:49:42

політики у сфері господарської діяльності”, оскільки для відстеження результативності використовуватимуться статистичні дані.

Повторне відстеження проводитиметься не пізніше двох років із дня набрання чинності регуляторним актом.

Періодичне відстеження результативності – один раз на кожні три роки із дня закінчення заходів із повторного відстеження результативності регуляторного акта.

Для відстеження результативності акта Національний банк використовуватиме дані, отримані за результатами діяльності страхових та перестрахових брокерів.

Інформування суб’єктів господарювання щодо основних положень регуляторного акта здійснюватиметься шляхом його оприлюднення на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Голова Національного банку України

Кирило ШЕВЧЕНКО

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

В/33-0006/78730

від 17.09.2021 18:49:42